

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI

Roman ve Hikâye (1923-1950)

**AYT Edebiyat | Murat Hoca ile Altın Notlar ve 50
Çözümlü Soru**

Adı Soyadı:

Sınıfı / No:

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı: Roman ve Hikaye (1923-1950)

Öğrenme Hedefi: Öğrenciler Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının roman ve hikaye türündeki eserlerinin temel özelliklerini, temalarını ve temsilci yazarlarını analiz edebilecek ve bu eserlerin toplumsal değişime etkilerini açıklayabileceklerdir.

1. Tarihsel Arka Plan ve Toplumsal Değişim

Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte toplumda köklü bir değişim başlamıştır. Bu dönemde edebiyat, bu dönüşümün hem aynası hem de taşıyıcısı olmuştur.

- Harf İnkılabı:** Okuma yazma oranının artması ve dilin sadeleşmesi.
- Anadolu'ya Yöneliş:** İstanbul dışına, Anadolu insanına ve coğrafyasına odaklanma.
- Yeni Kimlik:** Modernleşme, laiklik ve milli kimlik inşası süreçleri.

Dil devrimi ve okuma seferberliğini simgeleyen bir görsel çalışma.

2. 1923-1950 Arası Roman ve Hikayenin Genel Özellikleri

Temel Kavramlar:

- Gözlemci Gerçekçilik:** Olayların tarafsız bir gözle aktarılması.
- Sade Dil:** Halkın konuştuğu günlük Türkçe.
- Memleket Edebiyatı:** Anadolu'nun dertleri ve yaşantısı.

Başlıca Temalar:

- Milli Mücadele ve Kurtuluş Savaşı
- Doğu-Batı çatışması ve yanlış Batılılaşma
- Köy ve kasaba hayatı
- Atatürk devrimlerinin halka benimsetilmesi

3. Önemli Yazarlar ve Eserler

Yazar	Önemli Eser	Tematik Odak
Yakup Kadri Karaosmanoğlu	Yaban	Aydın-halk çatışması, Milli Mücadele
Halide Edib Adivar	Ateşten Gömlek	Kurtuluş Savaşı ve kadın kahramanlar
Reşat Nuri Güntekin	Çalıkuşu	Anadolu'da idealist öğretmen tipi
Sait Faik Abasıyanık	Semaver	Sıradan insan, doğa ve İstanbul sevgisi
Sabahattin Ali	Kuyucaklı Yusuf	Kasaba yaşantısı ve sosyal eşitsizlik

4. Öğrenci Çalışma Alanı

Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki toplumsal değişimlerin edebiyata (roman ve hikayeye) nasıl yansıdığını yukarıdaki bilgilerden yararlanarak kendi cümlelerinizle açıklayınız.

Yaban ve Çalıkuşu: Millî Mücadele ve Anadolu Gerçeği

1. Rehberli Okuma: Yakup Kadri Karaosmanoğlu – Yaban

"Buraya gelmeden evvel sanıyordum ki bu halkla birleşmek için onlara biraz yaklaşmak, dertlerini dinlemek kâfidir. Fakat heyhat! Gördüm ki aramıza Çin Seddi kadar aşılmaz bir duvar çekilmiş. Onlar başka dilden konuşuyorlar, başka türlü hissediyorlar. Ben onlar için bir 'yaban'ım."

Anatiz Notu: Ahmet Celal, aydın-halk kopukluğunu en sert biçimde temsil eder. Anadolu köylüsü için o, sadece bir yabancı değil, anlaşılması imkansız bir ötekidir.

Okuma Destek Soruları:

- Yazar 'Çin Seddi' benzetmesiyle neyi anlatmak istemektedir?
- Ahmet Celal'in hayal kırıklığının temel sebebi nedir?
- Karakterin iç dünyasındaki yalnızlığı nasıl betimlenmiştir?

2. Karşılaştırmalı Yaklaşım: Reşat Nuri Güntekin – Çalıkuşu

Feride (Çalıkuşu) karakteri üzerinden Anadolu'ya bakışı iki farklı perspektifle inceleyelim:

Durum A: Geleneksel/Kırsal Bakış

- Feride, Anadolu için fazla 'modern' ve 'aykırı' bir tiptir.
- Güzelliği ve eğitimi, köylüler tarafından şüpheyle karşılanır.
- Yerleşik düzen, onun bireysel özgürlük çabasını yadırgar.

Durum B: Modern/Aydın Bakış

- Feride, idealist bir öğretmen figürüdür.
- Anadolu'yu cehaletten kurtarmak için fedakârca çalışan 'yeni kadın'ı temsil eder.
- Gelenekselliği reddetmez ancak çağdaş değerlerle harmanlar.

3. Karakter Karşılaştırmalı Analiz Çalışması

Yaban romanındaki Ahmet Celal ile Çalıkuşu romanındaki Feride'yi, Anadolu insanıyla kurdukları iletişim ve 'modernleşme'ye bakışları açısından karşılaştırınız. Aralarındaki temel farklar nelerdir?

Modern Hikâyeciliğin İzinde: Sait Faik Abasıyanık

1. Alemdeğ'da Var Bir Yılan: Dönüşüm ve Derinleşme

Sait Faik, bu eserinde geleneksel hikâye yapısını kırarak sürrealist (gerçeküstücü) ve içsel bir anlatıma yönelir. Doğadan şehre, yalnızlıktan kalabalığa uzanan bu yolculukta "Panco" karakteri, yazarın iç dünyasındaki karmaşayı temsil eder.

Kendi Cümlelerinle Açıkla (Self-Explanation):

Sait Faik'in hikâyelerinde İstanbul'u sadece bir mekân değil, bir 'karakter' gibi kullanması anlatıma nasıl bir derinlik katmaktadır?

2. Şehir-Köy Karşıtlığı ve Birey-Toplum İlişkisi

Cumhuriyet dönemi hikâyesinde şehir; karmaşanın, yabancılaşmanın ve modernizmin; köy ise doğallığın, geleneğin ve bazen de ihmal edilmişliğin simgesidir. Sait Faik, bu çatışmada "küçük insanı" (balıkçılar, işsizler, çocuklar) merkeze alarak toplumsal hiyerarşiyi bireyin gözünden sorgular.

Şehirdeki bireyin 'toplum içinde yalnızlaşması' temasını Cumhuriyet idealleri çerçevesinde nasıl yorumlarsınız?

3. Dil ve Üslup Analizi

İddia: Sait Faik, günlük konuşma dilini şiirselleştirerek hikâyeye yeni bir soluk getirmiştir.

Kanıt: Sokak ağzı, argo ve eksilteli cümlelerin (devrik cümle) kullanımı.

Bu üslup özelliğinin okuyucunun metne katılımını nasıl etkilediğini gerekçelendiriniz:

4. Öğrenci Çalışma Alanı: Tema ve Üslup Analizi

Sait Faik'in veya bir başka Cumhuriyet dönemi yazarının seçtiğiniz bir hikâyesini; ana tema, mekân kullanımı ve dil özellikleri açısından analiz ediniz.

Cumhuriyet Dönemi Edebiyatı: Toplum ve Değişim

1. Uzak Transfer Görevi: Geçmişten Günümüze Yansımalar

Cumhuriyet döneminde işlenen 'modernleşme' ve 'Anadolu insanının sorunları' temaları, günümüz edebiyatında veya dijital mecralarda (dizi, film) nasıl bir değişim geçirerek karşımıza çıkmaktadır?

2. Edebiyatta Kadın ve Toplumsal Değişim

Dönemin eserlerindeki kadın karakterlerin (örneğin Feride, Handan veya Sinekli Bakkal'daki Rabia) toplumsal rollerindeki değişim, Cumhuriyet devrimlerinin sosyal hayata etkisini nasıl simgelemektedir?

3. Sentez Çalışması: Cumhuriyet vs. Günümüz

Cumhuriyet Dönemi Eseri

Günümüz Edebiyat Eseri

Temel Çatışma:

Ortak/Farklı Noktalar:

Konuya ne kadar hakimsin?

- Hiç emin değilim
- Biraz eminim
- Eminim
- Çok eminim

4. Öğrenci Çalışma Alanı: Özet ve Kişisel Yorum

Murat Hoca Çözüyor: Roman ve Hikâye (1923-1950)

Soru 1: 1923-1950 yılları arasında yazılan Türk romanında 'Anadolu' kavramının ele alınış biçimi, Milli Edebiyat dönemine göre nasıl bir değişim göstermiştir?

Çözüm: Milli Edebiyat döneminde Anadolu daha çok bir 'ideal' ve romantik bir memleket sevgisiyle ele alınırken; 1923-1950 döneminde 'gerçekçi' ve 'gözlemci' bir bakış açısı hakim olmuştur. Yakup Kadri'nin *Yaban* romanında olduğu gibi, Anadolu'nun sosyal sorunları, cehalet ve aydın-halk çatışması tüm çiplaklığıyla, ideallerden ziyade gerçeklerle işlenmeye başlanmıştır.

Soru 2: Sabahattin Ali'nin *Kuyucaklı Yusuf* adlı eseri, Türk edebiyatındaki 'toplumcu gerçekçilik' akımı içerisinde neden önemli bir dönüm noktası olarak kabul edilir?

Çözüm: *Kuyucaklı Yusuf*, Türk romanında köylü ve kasabalı arasındaki sınıfsal çatışmayı, bürokrasinin aksayan yönlerini ve sömürü düzenini ilk kez bu denli sistematik bir biçimde ele alan eserlerden biridir. Sadece bir aşk hikâyesi değil, aynı zamanda mülkiyet ilişkilerini ve sosyal adaletsizliği merkeze alması, onu toplumcu gerçekçi romanın öncüsü kılar.

Soru 3: Çehov tarzı (durum) hikâyeciliği ile Maupassant tarzı (olay) hikâyeciliği arasındaki farkı Cumhuriyet döneminden iki yazar örneğiyle açıklayınız.

Çözüm: Maupassant tarzı hikâyede serim-düğüm-çözüm planı ve çarpıcı bir son esastır; **Reşat Nuri Güntekin** bu tarzın önemli temsilcisidir. Çehov tarzı hikâyede ise olaydan ziyade yaşamın bir kesiti, duygu ve atmosfer ön plandadır; merak unsuru ikinci plandadır. Bu tarzın Cumhuriyet dönemindeki en büyük ustası ise **Sait Faik Abasıyanık**'tır.

Unutma: Edebiyat, sadece olayları anlatmaz; bir toplumun zihniyet değişimini kaydeder.

Murat Hoca Çözüyor (Devam)

4. Aşağıdaki karakterlerden hangisi Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Yaban' romanında aydın-halk çatışmasını temsil eden ana kahramandır?

Çözüm: Cevap **B.** Ahmet Celal, bir yedek subay olarak gittiği Anadolu köyünde köylülerle anlaşamayan, onların dünyasına giremeyen 'aydın' tipini simgeler.

5. Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyeciliği ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

Çözüm: Cevap **B.** Sait Faik, olay merkezli (Maupassant) değil, durum merkezli (Çehov) hikâye yazdığı için klasik planı önemsemez.

6. Halide Edib Adıvar'ın Kurtuluş Savaşı'nı doğrudan gözlemlerine dayanarak anlattığı ilk romanı hangisidir?

Çözüm: **Ateşten Gömlek.** Bu eser, Türk edebiyatında Milli Mücadele üzerine yazılmış ilk ve en önemli romanlardan biri olarak kabul edilir.

7. Reşat Nuri Güntekin'in 'Çalıkuşu' romanı, Cumhuriyet dönemi başlarında hangi sosyal amacın sembolü olmuştur?

Çözüm: Cevap **C.** Feride karakteri, şehirli aydın gençlerin Anadolu'da öğretmenlik yapma idealini ateşlemiş ve döneminde büyük bir etki yaratmıştır.

8. Sabahattin Ali, _____ adlı eserinde kasaba yaşantısını ve toplumsal eşitsizliği ele alarak _____ akımının temellerini atmıştır.

Çözüm: Boşluklara sırasıyla 'Kuyucaklı Yusuf' ve 'Toplumcu Gerçekçilik' gelmelidir. Sabahattin Ali, eserlerinde sosyal sınıflar arası çatışmaları ve bürokrasiyi sert bir dille eleştirir.

Bir sonraki bölümde Cumhuriyet döneminde şiir konusuna giriş yapacağız. İyi çalışmalar!

Murat Hoca Çözüyor (Devam)

9. Peyami Safa'nın 'Dokuzuncu Hariciye Koşuşu' adlı eseri hangi yönüyle 1923-1950 dönemi romanları arasında özgün bir yere sahiptir?

- a) A) Kurtuluş Savaşı'nı bir askerin gözünden anlatması
- b) B) Tamamen köylü şivesiyle kaleme alınmış olması
- c) C) Bireyin iç dünyasını ve psikolojik tahlilleri merkeze alması
- d) D) Yanlış Batılılaşmayı komedi unsurlarıyla eleştirmesi
- e) E) Siyasi bir devrimi konu alan ilk eser olması

Çözüm: Cevap C. Peyami Safa, bu romanında bir gencin hastalık ve hastane çevresindeki ruhsal çöküntülerini ve iç dünyasını Türk edebiyatındaki en başarılı psikolojik tahlillerle sunmuştur.

10. Memduh Şevket Esendal'ın hikâyelerinde olaydan çok yaşamın bir kesitini sunan tarzı, edebiyatımızda hangi hikâye ekolünün başlangıcı sayılır?

Çözüm: Durum (Kesit) Hikâyeciliği. Esendal, Çehov tarzı hikâyenin edebiyatımızdaki ilk büyük ustasıdır; sıradan insanların yaşamını yalın bir dille ve iyimserlikle işlemiştir.

11. 'Çıkrıklar Durunca' adlı romanıyla işçilerin ve köylülerin ekonomik sömürsünü, sanayileşmenin yarattığı sorunları ilk kez sistemli bir şekilde işleyen yazar kimdir?

- a) A) Sadri Ertem
- b) B) Ahmet Hamdi Tanpınar
- c) C) Tarık Buğra
- d) D) Sait Faik Abasıyanık
- e) E) Refik Halit Karay

Çözüm: Cevap A. Sadri Ertem, Türk edebiyatında toplumcu gerçekçi romanın öncü isimlerinden biridir; makineleşmenin sosyal dokuyu nasıl değiştirdiğini bu eserle göstermiştir.

12. Peyami Safa'nın 'Fatih-Harbiye' adlı romanında, mekân isimleri üzerinden sembolize edilen temel çatışma nedir?

Çözüm: Doğu-Batı Çatışması. Fatih semti geleneksel değerleri ve Doğu kültürünü; Harbiye ise modern, Batılı yaşam tarzını temsil eder. Roman, Neriman'ın bu iki dünya arasındaki bocalamasını anlatır.

13. Aşağıdaki yazarlardan hangisi eserlerinde genellikle eski İstanbul hayatını, anıları ve Boğaziçi medeniyetini 'nostaljik' bir üslupla kaleme almıştır?

- a) A) Sabahattin Ali
- b) B) Abdülhak Şinasi Hisar
- c) C) Sadri Ertem
- d) D) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- e) E) Reşat Nuri Güntekin

Çözüm: Cevap B. Abdülhak Şinasi Hisar, 'Fahim Bey ve Biz' gibi eserlerinde maziye duyulan özlemi, geçmişin estetiğini ve İstanbul'un seçkin hayatını kendine has şiirsel bir dille aktarmıştır.

Roman ve Hikâye bölümünü bitirdik. Bir sonraki çalışmamızda Cumhuriyet Dönemi Şiirini keşfedeceğiz!

Murat Hoca Çözüyor (Devam)

14. Refik Halit Karay'ın 'Memleket Hikâyeleri' adlı eseri Türk edebiyatında hangi açıdan bir çığır açmıştır?

- a) A) İlk polisiye hikâyeler olması
- b) B) Anadolu'yu gerçekçi bir gözlemlerle edebiyata taşıması
- c) C) Sadece İstanbul saray hayatını anlatması
- d) D) Tamamen yabancı kelimelerle yazılması
- e) E) Şiirsel bir dille soyut konuları işleme

Çözüm: Cevap B. Karay, sürgün yıllarında Anadolu'yu yakından tanımış ve oradaki hayatı sade, akıcı ve gerçekçi bir dille ilk kez bu kadar kapsamlı anlatmıştır.

15. Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinde en sık karşılaşılan, adeta bir kahraman gibi işlenen şehir hangisidir?

Çözüm: İstanbul. Özellikle Burgazada, Adalar, balıkçı barınakları ve kenar mahalleler onun hikâyelerinin vazgeçilmez mekanlarıdır.

16. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Doğu ile Batı arasında sıkışmış Türk aydınının huzursuzluğunu ele aldığı başyapıtı hangisidir?

- a) A) Sahnenin Dışındakiler
- b) B) Mahur Beste
- c) C) Huzur
- d) D) Saatleri Ayarlama Enstitüsü
- e) E) Beş Şehir

Çözüm: Cevap C. Mümtaz ve Nuran karakterleri üzerinden İstanbul'un kültürel zenginliği ve dönemin ruhsal çatışmaları 'Huzur'da estetik bir dille işlenir.

17. Reşat Nuri Güntekin'in 'Yeşil Gece' romanında idealist öğretmen Şahin Bey hangi zihniyetle mücadele eder?

Çözüm: Yobazlık ve Gericilik. Şahin Bey, Cumhuriyet devrimlerinin Anadolu'ya kök salması için bağınaz zihniyetle savaşan 'devrimci öğretmen' tipini temsil eder.

18. Halide Edib Adıvar'ın 'Sinekli Bakkal' romanında Doğu ve Batı değerlerinin sentezini simgeleyen baş karakter kimdir?

- a) A) Rabia
- b) B) Peregrini
- c) C) Kız Tefrik
- d) D) Vehbi Dede
- e) E) Selim Paşa

Çözüm: Cevap A. Rabia, geleneksel musiki ve dini terbiye ile Batılı Peregrini'nin dünyası arasında bir denge ve sentezi temsil eder.

19. Mahmut Makal'ın hangi eseri, 1950'li yıllarda başlayacak olan 'Köy Edebiyatı' akımının en önemli hazırlayıcısı olmuştur?

Çözüm: Bizim Köy. Bu eser, köyün içinden bir öğretmenin gözlemlerini aktararak edebiyatımızda köye bakışı kökten değiştirmiştir.

20. Raif Efendi ile Maria Puder arasındaki hüzünlü aşkı anlatan 'Kürk Mantolu Madonna' romanı kime aittir?

- a) A) Sait Faik Abasıyanık
- b) B) Sabahattin Ali
- c) C) Peyami Safa
- d) D) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- e) E) Refik Halit Karay

Çözüm: Cevap B. Sabahattin Ali bu eserinde bireyin iç yalnızlığını ve imkansız bir aşkın trajedisini psikolojik derinlikle işlemiştir.

Böylece 1923-1950 dönemi Roman ve Hikâye sorularımızı tamamladık. Başarılar dilerim!

Murat Hoca Çözüyor: Roman ve Hikâye (21-30)

21. Reşat Nuri Güntekin'in 'Yaprak Dökümü' romanında ele alınan temel toplumsal sorun hangisidir?

- a) A) Köyden kente göç
- b) B) Yanlış Batılılaşmanın aile yapısını bozması
- c) C) Siyasi rejim değişiklikleri
- d) D) İşsizlik ve ekonomik kriz

Çözüm: Cevap B. Ali Rıza Bey'in çocuklarının lüks ve Batılı yaşam özentisi, ailenin dağılmasına (yaprak dökümüne) neden olur.

22. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Ankara' romanında şehrin hangi üç farklı dönemi anlatılmaktadır?

Çözüm: Milli Mücadele yılları, Cumhuriyet'in ilanı sonrası ve yazarın hayalindeki ütopyik Ankara (gelecek) dönemleri işlenir.

23. Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinde en temel tema aşağıdakilerden hangisidir?

- a) A) Toplumsal devrimler
- b) B) İnsan sevgisi ve yaşama sevinci
- c) C) Tarihi kahramanlıklar
- d) D) Bürokrasi eleştirisi

Çözüm: Cevap B. Sait Faik, 'bir insanı sevmekle başlar her şey' diyerek hümanizmi ve küçük insanın dünyasını merkeze alır.

24. Halide Edib Adıvar'ın 'Handan' romanı edebiyatımızda hangi türün ilk başarılı örneklerinden sayılır?

Çözüm: Psikolojik roman ve mektup tarzında yazılmış kadın psikolojisini inceleyen eserlerdendir.

25. Sabahattin Ali'nin 'İçimizdeki Şeytan' romanında temel çatışma aşağıdakilerden hangisidir?

- a) A) Köylü ve ağa çatışması
- b) B) Aydın kesimin kendi içindeki huzursuzluğu ve iradesizliği
- c) C) Zengin-fakir aşkı
- d) D) Savaşın yarattığı yıkım

Çözüm: Cevap B. Ömer karakteri üzerinden, aydının kendi zaaflarıyla yüzleşmesi ve ahlaki kararsızlığı işlenir.

26. Sadri Ertem'in 'Çıkrıklar Durunca' adlı eseri hangi ekonomik değişimin sosyal etkilerini konu alır?

Çözüm: Avrupa'dan gelen ucuz dokuma ürünlerinin yerli el tezgahlarını (çıkrıkları) bitirmesini ve bunun yarattığı sosyal krizi anlatır.

27. Abdülhak Şinasi Hisar'ın 'Fehim Bey ve Biz' romanındaki ana karakterin belirgin özelliği nedir?

- a) A) Devrimci bir lider olması
- b) B) Anadolu'yu karış karış gezen bir öğretmen olması
- c) C) Hayalperest, içine kapanık ve mazide yaşayan bir tip olması
- d) D) Kurnaz bir tüccar olması

Çözüm: Cevap C. Fehim Bey, kurduğu hayali şirketler ve geçmişe olan bağıyla dönemin 'nev-i şahsına münhasır' karakterlerinden biridir.

28. Memduh Şevket Esendal'ın 'Ayaşlı ve Kiracıları' romanında mekan olarak kullanılan yer neresidir?

Çözüm: Ankara'da Ayaşlı İbrahim Efendi'ye ait 9 odalı bir apartman dairesi; burada farklı sınıflardan gelen kiracıların hayatı anlatılır.

29. Peyami Safa'nın 'Sözde Kızlar' romanında asıl eleştirilen kitle aşağıdakilerden hangisidir?

- a) A) Anadolu köylüsü
- b) B) Mütareke döneminde İstanbul'da sefahat içinde yaşayan yozlaşmış kesim
- c) C) Cephede savaşan askerler
- d) D) Yurtdışında eğitim gören öğrenciler

Çözüm: Cevap B. Kurtuluş Savaşı sürerken İstanbul'daki ahlaki çöküntü ve sorumsuz eğlence hayatı eleştirilir.

30. Mithat Cemal Kuntay'ın 'Üç İstanbul' romanında İstanbul'un hangi üç dönemi bir panorama olarak sunulur?

Çözüm: II. Abdülhamit (İstibdat), Meşrutiyet ve Mütareke yılları romanın ana zaman dilimlerini oluşturur.

Murat Hoca Çözüyor: Roman ve Hikâye (31-40)

31. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun 'Kiralık Konak' romanında Naim Efendi, Servet Bey ve Seniha karakterleri üzerinden işlenen temel tema hangisidir?

- a) A) Kurtuluş Savaşı'ndaki lojistik zorluklar
- b) B) Üç kuşak arasındaki zihniyet ve değerler çatışması
- c) C) Anadolu'daki tarımsal kalkınma
- d) D) İstanbul'daki ticaret hayatının zorlukları

Çözüm: Cevap B. Roman, Tanzimat'tan Meşrutiyet'e kadar olan dönemdeki aile yapısındaki bozulmayı üç farklı nesil üzerinden anlatır.

32. Halide Edib Adıvar'ın 'Sinekli Bakkal' romanında Rabia'ya ders veren ve daha sonra Müslüman olup Osman adını alan Batılı karakter kimdir?

Çözüm: Peregrini. İtalyan bir piyanist olan Peregrini, Doğu kültüründen etkilenerek din değiştirir ve Rabia ile evlenir.

33. Reşat Nuri Güntekin'in 'Acımak' romanında, babasının ölümünden sonra günlüğünü okuyarak gerçekleri öğrenen Zehra öğretmenin en büyük zaafı nedir?

- a) A) Aşırı merhametsiz olması
- b) B) Okul işlerini ihmal etmesi
- c) C) Batı hayranlığı
- d) D) Maddiyata çok önem vermesi

Çözüm: Cevap A. Zehra, prensiplerine çok bağlıdır ancak 'merhamet' duygusundan yoksundur; roman bu duygunun gelişimini anlatır.

34. Necati Cumalı'nın 1950'li yıllardan hemen önce şekillenen ve Ege bölgesindeki tütün işçilerinin hayatını anlatan ünlü romanı hangisidir?

Çözüm: Tütün Zamanı (Zeliş). Yazarın Urla'da geçen bu eseri, kırsal kesimdeki sınıfsal yapıyı ve aşkı bir arada işler.

35. Abdülhak Şinasi Hisar'ın romanlarındaki dil ve anlatım özelliği için hangisi söylenebilir?

- a) A) Kısa ve devrik cümlelerle günlük konuşma dilini yansıtır.
- b) B) Son derece sade, süssüz ve teknik bir dil kullanır.
- c) C) Uzun, betimleyici ve maziye duyulan özlemi yansıtan şiirsel bir dil kullanır.
- d) D) Sadece argo ve sokak ağzına yer verir.

Çözüm: Cevap C. Hisar, 'Boğaziçi Medeniyeti'ni anlatan, estetik kaygısı yüksek ve geçmişi yücelten bir üsluba sahiptir.

36. Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinde olayların sonuca bağlanmadığı, yaşamın bir parçası gibi anlatıldığı tarzın adı nedir?

Çözüm: Çehov Tarzı (Durum-Kesit) Hikâye. Sait Faik bu tarzın en büyük temsilcisidir.

37. Refik Halit Karay'ın 'Memleket Hikâyeleri' adlı kitabıyla ilgili hangisi yanlıştır?

- a) A) Anadolu insanının yaşamı ve psikolojisi başarıyla yansıtılmıştır.
- b) B) Sürgün yıllarının gözlemlerine dayanır.
- c) C) Türk hikâyeciliğinin İstanbul dışına çıkmasında öncüdür.
- d) D) Hikâyelerin tamamı sadece soyut ve gerçeküstü olayları işler.

Çözüm: Cevap D. Refik Halit, 'Gözlemci Gerçekçilik' anlayışıyla son derece somut ve toplumsal gerçekleri yansıtır.

38. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun İstanbul'un mütareke yıllarındaki ahlaki çöküntüsünü anlattığı romanın ismi nedir?

Çözüm: Sodom ve Gomore. Yazar bu romanında İstanbul'u lanetli şehirlere benzeterek işgal yıllarındaki yozlaşmayı anlatır.

39. Memduh Şevket Esendal'ın hikâyeleri için aşağıdakilerden hangisi bir 'temel özellik' olarak kabul edilemez?

- a) A) İyimser ve insançıl bir bakış açısı
- b) B) Ağır, süslü ve ağırdal bir dil kullanımı
- c) C) Günlük hayatın küçük, sıradan detayları
- d) D) Sadelik ve yalınlık

Çözüm: Cevap B. Esendal, Türkçeyi en yalın ve duru haliyle kullanan, 'Milli Edebiyat' dil anlayışını devam ettiren bir yazardır.

40. 1923-1950 yılları arası roman ve hikâyede kullanılan dilin genel durumu nasıldır?

Çözüm: Dil sadeleşmiş, Arapça-Farsça tamlamalardan arınmış; halkın konuşma diline ve İstanbul ağzına dayalı bir 'Yeni Lisan' anlayışı hakim olmuştur.

Murat Hoca Çözüyor: Roman ve Hikâye (41-50)

41. Deniz, deniz insanları, sünger avcıları ve Bodrum denilince akla gelen, 'Aganta Burina Burinata' eserinin yazarı kimdir?

- a) A) Reşat Nuri Güntekin
- b) B) Saîit Faik Abasıyanık
- c) C) Halikarnas Balıkcısı (Cevat Şakir Kabaağaçlı)
- d) D) Sabahattin Ali

Çözüm: Cevap C. Cevat Şakir, sürgün edildiği Bodrum'a hayran kalmış ve Türk edebiyatında deniz çığırını açmıştır.

42. Yedi Meşaleciler topluluğunun tek hikâye yazarı olan ve korku-gerilim tarzında eserler veren isim kimdir?

Çözüm: Kenan Hulusi Koray. Topluluktaki diğer isimler şiire yönelirken o, sadece nesir (hikâye) türünde eserler vermiştir.

43. Reşat Nuri Güntekin'in dilencilik kurumunu ve bu yolla geçinen insanların dünyasını ele aldığı romanı hangisidir?

- a) A) Çalıkuşu
- b) B) Miskinler Tekkesi
- c) C) Dudaktan Kalbe
- d) D) Yeşil Gece

Çözüm: Cevap B. 'Miskinler Tekkesi', dilenciligi ve bu sosyal yarayı ele alan önemli bir eserdir.

44. Reşat Nuri Güntekin'in 'Kavak Yelleri' adlı romanında temel olarak hangi konu üzerinde durulmuştur?

Çözüm: Bir grup gencin hayalleri, idealleri ve hayatın gerçekleri karşısındaki savruluşları (gençlik teması) işlenmiştir.

45. Saîit Faik Abasıyanık'ın 'Mahalle Kahvesi' adlı hikâye kitabı için aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- a) A) Sadece saray hayatını anlatır.
- b) B) Gözlemci gerçekçilikle sıradan insanların dünyasını yansıtır.
- c) C) Tamamen fantastik öğelerden oluşur.
- d) D) Ağır ve süslü bir dille yazılmıştır.

Çözüm: Cevap B. Kitapta, yazarın gözlem gücüyle yoğrulmuş, mahalle hayatı ve sıradan insanların samimi dünyası anlatılır.

46. Sabahattin Ali'nin masalsı bir anlatımla toplumsal ve siyasal eleştiriler yaptığı hikâye kitabının adı nedir?

Çözüm: Sırça Köşk. Kitaptaki hikâyelerde güç dengeleri ve toplumsal adaletsizlik sembolik bir dille hicvedilmiştir.

47. Peyami Safa'nın 'Matmazel Noraliya'nın Koltuğu' romanının temel odak noktası nedir?

- a) A) Kurtuluş Savaşı'ndaki kıtlık
- b) B) Psikolojik tahliller ve mistik olaylar
- c) C) Sanayileşmenin köylüye etkisi
- d) D) Tarihi kahramanlıklar

Çözüm: Cevap B. Roman, baş kahraman Samim'in materyalizm-spiritüalizm çatışması ve mistik arayışlarını konu alır.

48. Kurtuluş Savaşı dönemini Ankara merkezli anlatan ve Türk kadınının Milli Mücadele'deki fedakârlığını 'Yıldız' karakteri üzerinden işleyen Aka Gündüz eseri hangisidir?

- a) A) Dikmen Yıldızı
- b) B) Küçük Paşa
- c) C) Bir Şoförün Gizli Defteri
- d) D) Yezid'in Kızı

Çözüm: Cevap A. Dikmen Yıldızı, Milli Mücadele yıllarını ve toplumdaki vatanseverlik duygusunu bir genç kızın hikayesiyle aktarır.

49. Refik Halit Karay'ın Suriye ve Lübnan'daki sürgün hayatı gözlemlerine dayanan hikâye kitabının adı nedir?

Çözüm: Gurbet Hikâyeleri. Yazar bu eserinde vatan hasretini ve yabancı diyarlardaki Türklerin yaşamını etkileyici bir dille anlatır.

50. Aşağıdakilerden hangisi 1923-1950 dönemi Türk edebiyatında eser veren 'Toplumcu Gerçekçi' yazarlardan biridir?

- a) A) Sadri Ertem
- b) B) Abdülhak Şinasi Hisar
- c) C) Peyami Safa
- d) D) Ahmet Hamdi Tanpınar

Çözüm: Cevap A. Sadri Ertem, işçi sınıfını ve ekonomik sorunları merkeze alan ilk toplumcu gerçekçi yazarlardandır.

Tebrikler! 50 soruluk Cumhuriyet Dönemi (1923-1950) Roman ve Hikâye tekrarını tamamladınız.

1. Roman ve Hikâyede Anadolu'ya Bakış

Cumhuriyet dönemiyle birlikte Anadolu, sadece romantik bir sevgiyle değil, tüm gerçekliğiyle (sorunları, cehaleti, yoksulluğu) edebiyata girmiştir. **Yakup Kadri'nin Yaban** romanı bu anlamda "aydın-halk kopukluğunu" en sert işleyen eserdir. Unutma: Bu dönemde yazarın görevi sadece anlatmak değil, halkı aydınlatmaktır.

2. Hikâye Türleri ve Temsilcileri

- **Olay (Maupassant) Tarzı:** Serim, düğüm, çözüm vardır. Önemli isim: **Reşat Nuri Güntekin**.
- **Durum (Çehov) Tarzı:** Olaydan ziyade yaşamın bir kesiti işlenir. Önemli isimler: **Sait Faik Abasıyanık** ve **Memduh Şevket Esenalı**. Sait Faik'te "insan sevgisi", Esenalı'da ise "sıradan insanın iyimserliği" ön plandadır.

3. Toplumcu Gerçekçiliğin Doğuşu

1930'lu yıllardan itibaren Sadri Ertem ve Sabahattin Ali ile başlayan bu akım; köylü-ağa, işçi-patron çatışmasını ve toplumsal eşitsizlikleri merkeze alır. **Kuyucaklı Yusuf** (Sabahattin Ali) ve **Çıkrıklar Durunca** (Sadri Ertem) bu akımın temel taşlarıdır.

▣ Murat Hoca'dan Motivasyon Notu

Sevgili Gençler, edebiyat sadece bir ders değil; bir toplumun hafızası, ruhu ve değişiminin hikâyesidir. Cumhuriyet dönemi eserlerini anlamak, aslında kendi köklerimizi ve modernleşme serüvenimizi anlamaktır. Başarı, hazırlıklı emeğin bulunduğu noktadır. Kendinize güvenin, disiplinle çalışmaya devam edin; Murat Hoca her zaman yanınızda! **Yolunuz açık, kaleminiz güçlü olsun.**